

ADAPTACIJA SPORTSKIH TERMINA IZ ENGLESKOG JEZIKA U SRPSKOM NA KORPUSU LEKSIKE BORILAČKIH SPORTOVA

Apstrakt: Na korpusu leksike borilačkih sportova koja čini značajan deo sveukupnog sportskog terminosistema, a koja do sada nije bila predmet sveobuhvatnog lingvističkog istraživanja na našim prostorima, u ovome radu analiziraćemo specifičnosti termina koji su ustaljeni u upotrebi, a imajući u vidu činjenicu da još uvek nisu dostupni standardizovani rečnici za odabrane sportove. Pažnju ćemo usmeriti na alternative u procesu adaptacije terminologije olimpijskih borilačkih sportova, a to su boks, mačevanje, džudo, karate, tekvondo i rvanje. Naime, prilikom adaptacije strane terminologije u srpskom jeziku na raspolaganju nam stoje dve alternative: adaptacija preoblikovanjem naspram adaptacije prevođenjem. Cilj analize jeste razmotriti navedene alternative, tj. utvrditi koliko se pribegava preoblikovanju i time direktnom uvođenju anglicizama, a koliko se u okviru adaptacije prevodnim postupcima koristi leksički potencijal srpskog jezika. Razmotrićemo, takođe, u kom je obimu do sada izvršena standardizacija ovoga sloja sportske terminologije i kakve su perspektive rada na ovoj aktivnosti u narednom periodu. Istraživanje je smešteno u kontekst terminološke standardizacije i prevođenja, a korpus su činile sportske enciklopedije, rečnici i baze podataka na internetu. Rezultati dobijeni na odabranom korpusu mogu poslužiti i kao svojevrsan pokazatelj trenutnih tendencija u procesu adaptacije sportske terminologije u srpskom jeziku u celini.

Ključne reči: borilački sportovi, engleski jezik, srpski jezik, terminologija, adaptacija, standardizacija

1. Uvod

Pitanje terminološke standardizacije u srpskom jeziku već duži niz godina zaokuplja našu lingvističku javnost, a budući da je dominacija engleskog jezika prisutna u najvećem broju stručnih oblasti, jedno od osnovnih pitanja u okviru ovoga procesa jeste način adaptacije termina. U idealnim okolnostima pre upotrebe određenog termina u opštoj komunikaciji njegovu adaptaciju trebalo bi da izvrše lingvisti i stručnjaci iz određene oblasti. Međutim, veliki broj termina ulazi u upotrebu u srpskom jeziku pre nego što stručna lica utvrde odgovarajuće ekvivalente, te je zbog toga u jeziku prisutna neujednačena upotreba više različitih oblika termina koji ponekad odstupaju i od osnovnih normi srpskog jezika i mogu izazvati poteškoće

u komunikaciji. Pomenuti standardološki izazovi prisutni su i u korpusu sportske terminologije. Imajući u vidu nedostatak specijalizovanih rečnika za većinu sportova i činjenicu da proces normiranja terminologije borilačkih sportova u srpskom jeziku najvećim delom još uvek nije sproveden, ne iznenađuje činjenica da se termini borilačkih sportova u različitim kontekstima koriste na neujednačen način. Da upotreba određenih jezičkih jedinica u sferi borilačkih sportova odstupa od norme u našem jeziku potvrđuje, na primer, postojanje zvaničnih sportskih dokumenata u kojima se koriste neadaptirani termini, zvanična dokumenta na engleskom jeziku, sportski sajtovi i sportske enciklopedije u kojima se terminološke jedinice koriste bez prethodne adaptacije ili u više različitih oblika i sl. Borilački olimpijski sportovi koji su predmet analize u ovome radu predstavljaju samo jedan manji segment veoma kompleksnog sportskog terminosistema, ali s obzirom na raznolikost u poreklu i zastupljenosti na našim prostorima verujemo da mogu poslužiti kao dobar pokazatelj aktuelne terminološke prakse i tendencija u vezi sa adaptacijom i standardizacijom sportskog terminosistema u našem jeziku. Analizom ćemo pokušati utvrditi kojim se sve alternativama pribegava u procesu adaptacije, u kojoj meri su termini koji se koriste u ovim oblastima usaglašeni sa jezičkom normom, razmotriti proces standardizacije iz pragmatičkog ugla, te sagledati perspektive standardizacije ove stručne oblasti.

2. Teorijski okvir

Zbog izraženog uticaja engleskog jezika na srpski, najveći broj savremenih lingvističkih istraživanja stručnih terminologija u srpskom jeziku smešten je u okvire teorije jezika u kontaktu, procesa anglicizacije i jezičke standardizacije, te ćemo u nastavku rada definisati neke od osnovnih pojmova u vezi sa tim oblastima, kako bismo utvrdili teorijski okvir za istraživanje specifičnosti termina borilačkih sportova na našim prostorima.

2.1. Definicija terminologije

Terminologija se može shvatiti kao naučna disciplina koja u sebi sadrži elemente lingvistike, logike, ontologije, informatike, računarstva i pojedinačnih stručnih disciplina. Interdisciplinarnost ove nauke određena je karakteristikama terminoloških jedinica, koje su istovremeno jezičke jedinice (lingvistika), kognitivni elementi (logika i ontologija, tj. deo kognitivne nauke) i sredstvo za komunikaciju (teorija komunikacije)(Wüster u Cabré, 1999, str. 25). Upotreba stručne terminologije predstavlja najvažniju karakteristiku komunikacije u određenoj specijalizovanoj oblasti, jer čini jezik za posebne namene (eng. *special language*) drugačijim od opšteg, ali čini specifičnim i svaki jezik za posebne namene ponaosob (Cabré, 1999, str. 45). Terminologija jeste alat koji bi trebalo da bude upotrebljen na najefektniji mogući način u cilju eliminisanja nejasnoća u naučnoj i tehničkoj komunikaciji (Cabré, 1999, str. 5). Da bi išao u korak sa vremenom jezik mora imati savremenu

terminologiju koja će omogućiti da se imenuju svi novi pojmovi koji se javljaju u procesu razvoja određene stručne oblasti, te je jedan od važnijih zadataka u okviru jezičke politike određene društvene zajednice da utvrdi pravila o tome u kojim situacijama treba biti korišćen maternji jezik, a u kojima je pogodnija upotreba internacionalnih jezičkih oblika (Cabré, 1999, str. 48). Stanovište u vezi sa tim koje lingvisti na našim prostorima uglavnom zastupaju jeste uvođenje anglicizama u situacijama kada u srpskom jeziku ne postoji odgovarajući leksički ekvivalent ili je prevodni ekvivalent u srpskom jeziku suviše dugačak i kao takav ne može efikasno vršiti terminološku funkciju (Prčić, 2011, str. 177–178).

2.2. Principi adaptacije i standardizacije

Da bi određena strana leksema mogla vršiti terminološku funkciju u srpskom jeziku potrebno je pre svega da bude adaptirana na odgovarajući način. Proces adaptacije stranih termina u srpskom jeziku zasniva se na dva osnovna principa, a to su adaptacija preoblikovanjem naspram adaptacije upotrebom nekog od prevodnih postupaka, odnosno semantičkim transferom. Preoblikovanje kao način adaptacije predstavlja proces zamene elemenata jezika davaoca elementima jezika primaoca na fonološkom i morfološkom nivou (*uppercut* > *aperkat*) (Filipović 1986, Prčić 2011, Bajić 2010, Pravopis 2010, Vasić, Prčić i Nejgebauer 2018), dok se adaptacija prevodenjem može izvršiti na jedan od sledećih načina: direktno prevodenje, kalkiranje, delimično kalkiranje, funkcijska aproksimacija (Prčić 2011) i opisno/definijsko prevodenje (Hlebec 2009). Direktno prevodenje podrazumeva neposredno prevodenje značenja reči (*fencing* > mačevanje), dok se kalkiranje odnosi na polimorfemske reči i predstavlja doslovno prevodenje elemenata reči iz jezika davaoca elementima iz jezika primaoca (*street luge* > ulično sankanje). Ukoliko se radi o polimorfemskim rečima kod kojih se jedan element prevodi, a drugi pozajmljuje u pitanju je delimično kalkiranje (*winter duathlon* > zimski duatlon). Funkcijska aproksimacija jeste prevodni postupak kojim se sadržaj iz jezika davaoca izražava jezičkim sredstvima iz jezika primaoca sa ciljem da se što vernije predstavi funkcija reči (*ice diving* > ronjenje pod ledom). Opisno prevodenje predstavlja izražavanje sadržaja denotata u formi definicije ili opisa (*derobement* > sečivo koje je bilo sakriveno ili nedostupno protivnikovoj paradi). Koju od navedenih alternativa je u određenoj situaciji bolje upotrebiti zavisiće od niza činilaca, a značajno je pomenuti to da nekada neće biti moguće zadovoljiti sve navedene karakteristike idealnog termina, te će biti neophodno neku karakteristiku zanemariti u korist druge koja se u datom slučaju smatra važnijom. Kada je reč o ostalim alternativama kojima se pribegava u procesu preuzimanja strane terminologije moramo podsetiti i na pojavu termina u izvornom engleskom obliku, što nije prihvatljivo sa stanovišta jezičke norme, ali nije retka pojava. Takođe, nije neuobičajena pojava naporednog navođenja dva različita oblika termina. O svim pomenutim alternativama detaljnije ćemo govoriti u analizi.

Terminološka standardizacija uključuje predlog standardnog termina utemeljenog na jezičkim, stručnim i pragmatičkim principima, koji bi idealno trebalo

da bude samo jedna terminološka jedinica. Budući da praksa pokazuje postojanje više naziva istog pojma, standardizacija podrazumeva predlog standardnog termina i jedne ili više varijanata. U procesu standardizacije sportskih termina model koji se koristi zasniva se na sledećim principima: jednoznačnost i nesinonimnost (iz ugla struke), sistemnost, prozirnost i produktivnost (sa gledišta jezičkog standarda) i kratkoća i učestalost (sa stanovišta pragmatičnosti) (Milić, 2013, str. 81)¹. Dakle, da bi određena jezička jedinica mogla na odgovarajući način da vrši terminološku funkciju u okviru nekog stručnog registra potrebno je da poseduje navedene osobine.

2.3. Dosadašnja istraživanja anglicizacije i sportske leksike na našim prostorima

Interesovanje za stručne terminologije poslednjih decenija rezultat je napretka tehnologije i rastuće potrebe za specijalizovanom komunikacijom između ljudi koji govore različitim jezicima (Cabré, 1999, str. 9). Kako je proces standardizacije stručne terminologije u bilo kojoj oblasti veoma obiman i skup posao², mnogo ne iznenađuje činjenica da ovaj proces u našoj zemlji u sferi sporta još uvek nije u potpunosti sproveden. Sa druge strane, s obzirom na to da postoje brojni radovi koji teorijski razmatraju pitanja standardizacije možemo konstatovati da dobra osnova za sprovođenje ovoga zadatka već odavno postoji (Fekete, 2000, str. 78). Poslednjih decenija temom anglicizacije srpskog (odnosno srpsko-hrvatskog) jezika bave se brojni autori na našem govornom području (Filipović 1986, Bajić 2010, Prčić 2011, Mišić Ilić 2011, Radić Bojanić 2007), a u datim teorijskim okvirima sprovode se novija istraživanja anglicizama u različitim stručnim oblastima (Silaški 2012, Milić 2013; 2015, Budinčić 2018). Sportski termini bili su predmet naučnih istraživanja, kako u domenu standardizacije stručne terminologije ove oblasti u srpskom jeziku uopšte (Milić 2013; 2015, Budinčić 2015; 2018, 2019a, Vučković i Mandarić 2018, Milić at al. 2017, Milić i Kardoš 2016) tako i u sferi brojnih drugih pitanja u sportsko-lingvističkom kontekstu (Panić Kavgić 2016, Milić 2016, Budinčić 2019b; 2020). Kada je reč o radovima u vezi sa standardizacijom terminologije borilačkih sportova značajno je pomenuti rad o adaptaciji izvorno japanske terminologije borilačkih veština u engleskom i srpskom jeziku autorki M. Milić i A. Kardoš (2016). U ovom radu se u okviru izdvojenog korpusa detaljno analiziraju specifičnosti u procesu adaptacije i standardizacije terminologije džuda i karatea, te se, što je veoma značajno, navodi da je u toku proces izrade sportskog rečnika u kome će se između ostalih naći i termini ovih sportova.

¹ Prema Šipki, termini kao osnovne jezičke jedinice u okviru stručnog registra trebalo bi da poseduju sledeće osobine: transparentnost, internacionalnost, ustaljenost, kratkoća, sistemnost, nedvosmislenost, preciznost, nesinonimnost (Šipka, 1998, str. 128). Slične osobine izdvaja Bugarski (1996, str. 26), i to: sistemnost, produktivnost, jednoznačnost, internacionalnost, motivisanost, raširenost, stabilnost, konotacije, kratkoća i lakoća pisanja i izgovora, dok Gortan-Premk (2004, str. 116–125) navodi sledeće osobine ovih jezičkih jedinica: ograničena sposobnost polisemije, ograničena derivaciona sposobnost, nesinonimnost, veća sposobnost uspostavljanja antonimskih odnosa.

² Više videti u radu *Uloga menadžmenta terminologije u kreiranju jezičke politike i u procesu jezičkog planiranja: kako uhvatiti priključak sa svetom?* J. Filipović (2002).

3. Analiza korpusnog materijala

Korpus borilačkih sportova u okviru oblasti sporta kao organizovane društvene aktivnosti veoma je širok, te ćemo se u ovome radu usmeriti samo na jedan manji broj njih, i to na olimpijske borilačke sportove: boks, mačevanje, džudo, karate, tekvondo i rvanje. U okviru odabranih sportova izdvojićemo izvestan broj termina na engleskom i njihove ustaljene ekvivalente na srpskom jeziku kako bismo sagledali specifičnosti i alternative u procesu adaptacije u trenutnim okolnostima koje karakteriše nedostatak standardizovanih terminoloških rečnika. Pretpostavka od koje smo krenuli u ovome istraživanju jeste da ćemo u korpusu pronaći određen broj preoblikovanih i izvornih anglicizama, što se u analizi ispostavilo kao tačno. Međutim, pored takvih jezičkih oblika primetili smo i prisustvo termina adaptiranih ostalim metodama adaptacije, kao i neke druge specifičnosti, što ćemo ilustrirati primerima u nastavku rada.

Brojne sportske termine susrećemo u stručnoj literaturi, u sportskim enciklopedijama, kao i na zvaničnim stranicama sportskih saveza i drugim sajtovima koji nude sportske sadržaje, te smo leksiku za analizu u ovome radu izdvojili iz korpusa koji su činili: sportske enciklopedije *The Sports Book* i *Sportovi – vizuelna enciklopedija*, stručna literatura i izvori sa interneta – sajtovi sportskih saveza i sportskih klubova u Srbiji³. U okviru svakog od šest olimpijskih borilačkih sportova izdvojili smo određeni broj osnovnih termina, te ćemo u analizi dati podatke o načinu adaptacije za svaki od njih (A – preoblikovanje, D – direktni prevod, K – kalkiranje, FA – funkcijska aproksimacija, O – opisno/definijsko prevođenje) i ukazati na različite uočene specifičnosti. Verujemo da rezultati analize mogu predstavljati vredan pokazatelj prisutnih tendencija u procesu adaptacije ovog sloja sportskih termina u srpskom jeziku, ukazati na složenost ovoga procesa, te poslužiti za preispitivanje aktuelnih modela standardizacije.

1. Terminologija boksa⁴

- (1) *boxing* > boks [A]
- (2) *boxing-match* > boks-meč [A]
- (3) *round* > runda [A]
- (4) *ring* > ring [A]
- (5) *direct* > direkt [A]

³ Ovde vredi pomenuti publikaciju pod nazivom *Veliki ilustrovani rečnik borilačkih veština* (Dačić 2001), koja nudi mnoštvo interesantnih informacija u vezi sa sportovima i sportistima iz oblasti borilačkih veština, te kao takva može biti veoma interesantno štivo za mnoge ljubitelje sporta. Ova knjiga bi se mogla okarakterisati kao *leksikon* pojmova iz oblasti borilačkih sportova, međutim ne i kao rečnik standardnih termina. Zatim, od dostupne literature značajno je izdvojiti knjigu *Zlatna pravila japanskog karatea* (Šimić 2015), gde se mogu naći pojašnjenja značenja za ukupno 330 termina karatea, što se može okarakterisati kao vrlo značajan leksikografski doprinos. Ostali izvori koji nam stoje na raspolaganju jesu rečnici koji nisu iz uže stručne oblasti borilačkih sportova, te se ovi specifični termini u njima ne mogu naći.

⁴ Prva bokserska pravila pojavila su se sredinom 19. veka u Engleskoj, dok u Srbiji ovaj sport postoji od 1912. Godine 1804. boks je postao olimpijski sport (Šiljak, 2007, str. 148).

- (6) *hook* > kroše [A]; *crochet* (fr.) – sa značenjem 'kuka, kukica'
 (7) *uppercut* > aperkat [A]

Kao što možemo videti svi izdvojeni termini u okviru terminologije boksa su adaptirani preoblikovanjem. Kod primera broj (6) primećujemo da je termin u srpskom nastao preoblikovanjem termina iz francuskog jezika, što ukazuje na direktan uticaj ovoga jezika na srpski. Interesantna pojava prisutna je u prvom i drugom primeru gde je adaptacija izvršena uz eliptiranje, odnosno izostavljanje sufiksa 'ing', te termini predstavljaju primere pseudoanglicizma. Značajno je pomenuti da je termin *boks* postao opštevažeći nakon Drugog svetskog rata, dok je pre toga za ovaj vid borbe na našim prostorima bio korišćen termin pesničenje (Ćirković i Jovanović, 1992, str. 41). Ovaj podatak ukazuje na to da je usled sportske i jezičke globalizacije ustaljeni domaći termin istisnut i zamenjen internacionalnim, koji je od tada opšteprihvaćen u našem jeziku. Izdvojeni termini su ustaljeni u upotrebi i nisu prisutni varijantni oblici.

2. Terminologija mačevanja⁵

- (1) *fencing* > mačevanje [D]
 (2) *fencer* > mačevalac [D]
 (3) *fencing bout* > borba u mačevanju [D]
 (4) *piste* > pista [A] (sa značenjem 'deo borilačkog prostora određenog za borbu')
 (5) *foil* > floret [A]
 (6) *épée* > mač [D]
 (7) *sabre* > sablja [A]
 (8) *foilist* > takmičar u floretu / floretist [D/A]
 (9) *epeeist* > takmičar u borbama mačem [D]
 (10) *sabreur* > takmičar u borbama sabljom / sabljaš [D/A]
 (11) *attack* > napad [D]
 (12) *parry* > odbrana / parada [D/A]
 (13) *riposte* > protivnapad / riposta [D/A]
 (14) *phrase d'armes* > faza borbe [FA] (sa značenjem 'poslednji deo borbe pre zaustavljanja koji je sadržao ofanzivne i/ili defanzivne akcije takmičara')
 (15) *derobement* > (O) (sa značenjem 'sečivo koje je bilo sakriveno ili nedostupno protivnikovoj paradi')

Kao što možemo videti u navedenim primerima, oblici u kojima se termini mačevanja pojavljuju u izdvojenom korpusu u srpskom jeziku nastali su uglavnom preoblikovanjem i direktnim prevođenjem, ali postoje i primeri adaptacije funkcijskom aproksimacijom i opisno, što je ilustrovano primerima (14) i (15). Interesantno je pomenuti da su zvanična Pravila mačevanja iz 2015. godine prevedena sa francuskog

⁵ Prvi mačevalački klub osnovan je u Srbiji 1857. godine (Šiljak, 2007, str. 148). Floret i sablja bili su na programu prvih modernih Olimpijskih igara, a mač se javlja 1900. godine.

Ovde vredi pomenuti publikaciju pod nazivom *Rečnik evropskog bojevog mačevanja. Uvod u srpsku terminologiju klasičnog bojevog mačevanja Evrope* autora Aleksandra Stankovića (2017). Međutim, kako se ona „ni terminološki ni namenski ne podudara sa rečnicima mačevanja kao borilačkog sporta” (Stanković 2017) o njoj ne možemo govoriti u domenu terminološke standardizacije mačevanja kao borilačkog sporta.

jezika na srpski i da prevodilac daje napomenu, odnosno dodatna detaljna pojašnjenja u vezi sa pojmovima (14) i (15) pošto ih nije bilo moguće prevesti direktno. Pored prisustva u primerima (14) i (15) francuski jezik u engleskoj terminologiji prepoznajemo i u primeru (6). U izdvojenom korpusu uočavamo naporednu upotrebu dva alternativna oblika u srpskoj terminologiji, što ilustruje više prikazanih termina.

3. Terminologija džuda⁶

- (1) *judo* > džudo [A]
- (2) *judoka / judoist* > džudista, džudistkinja [A]
- (3) *ippon* > ipon (poen kojim se ostvaruje pobeda) [A/O]
- (4) *waza-ari* > vazari [A]
- (5) *yuko* > juko [A]
- (6) *koka* > koka [A]
- (7) *shido* > šido (prekršaj) [A/D]
- (8) *goshin-jitsu* > gošin-džicu (samoodbrana) [A/D]
- (9) *ude-hishigi-hara-gatame* > udehišigi-haragatame (poluga stomakom) [A/D]⁷

4. Terminologija karatea⁸

- (1) *karate* > karate [A]
- (2) *karateka / karateist* > karatista, karatistkinja [A]
- (3) *dojo* > dođo / sala za vežbanje [A/D]
- (4) *tameshiwari* > tamašivari / demonstracija lomljenja [A/D]
- (5) *kata* > kata / simulacija borbe protiv jednog ili više zamišljenih napadača [A/O]
- (6) *kumite* > kumite, sparring borba [A/D]
- (7) *ki* – 'intuitivnost', 'svrsishodnost akcije' [Značenje: mentalna snaga, intuitivnost, instikt, iskustvena moć, spiritualna inicijativa, osećanje da je čovekov Ego samo deo univerzuma, materijalni izraz duha koji vlada vasionom, univerzalni duh koji prožima čoveka i nalazi izraz u njegovom delovanju (Jorga, 1998, str. 110)]
- (8) *kyo* – 'prepoznavanje prilike' [Značenje: uočavanje dobre, prave šanse za napad, otkrivanje slabe tačke i odsustva duga, nepažnje i nesmotrenosti protivnika; momenat kada borcu nasuprot nama popusti borbena odlučnost, kada popusti njegova mentalna snaga, pravi je trenutak za izvođenje odgovarajuće tehnike (Jorga, 1998, str. 110)]
- (9) *michi* > mići, staza, put, dužnost [A/D]
- (10) *kosa dachi* > kosa daći, stav ukrštenim nogama [A/D]

Terminologija džuda i karatea specifična je po tome što vodi poreklo iz Japana gde su nastale ove borilačke veštine. Na osnovu analize terminologije ovih sportova u

⁶ Ovaj sport se pojavio u devetnaestom veku. Jedan je od najkompleksnijih sportova Dalekog istoka. Olimpijska disciplina postao je 1964. godine (Ćirković i Jovanović, 1992, str. 22). Reč *džudo* na japanskom jeziku znači 'nežan način'. Džudo je borilačka veština u kojoj takmičari nastoje oboriti protivnika na zemlju koristeći samo ruke. Prvi džudo klub u Srbiji je osnovan 1953. godine.

⁷ Kako se iste specifičnosti javljaju u okviru terminologije džuda i karatea, u nastavku ćemo objedinjeno dati komentare za ova dva sporta.

⁸ Karate je borilačka vještina koja se razvila iz kineskih borilačkih tehnika. U ovome sportu koriste se ruke, šake, laktovi, kolena, stopala i glava (The Sports Book, 2007, str. 218).

radu M. Milić i A. Kardoš (2016) došlo se do zaključka da je ona u srpskom jeziku u najvećoj meri nastala preuzimanjem iz engleskog jezika, kako prevođenjem tako i preoblikovanjem, ali da upotreba pojedinih oblika ukazuje na mogući direktni uticaj japanskog jezika na formiranje termina u srpskom. U radu se zatim zaključuje da je „sadržinska adaptacija izvorno japanskih termina u srpskom jeziku u celosti [je] izvršena preuzimanjem značenja termina iz engleskog jezika” (Milić i Kardoš, 2016, str. 222).

U našem korpusu primećujemo da su u stručnoj upotrebi prisutni termini nastali preoblikovanjem i da se uz njih često navode objašnjenja ili direktni prevodi engleskog prevodnog ekvivalenta na srpski što je opravdano s obzirom na semantičku neprozirnost ovakvih oblika te time i nemogućnost razumevanja njihovog značenja van uskostručnih krugova.

U okviru sportova poreklom iz Japana nešto detaljnije razmatranje zahteva adaptacija termina koje nije moguće direktno prevesti – takvi su primeri (7) i (8) u izdvojenom korpusu terminologije karatea. Oni označavaju određene filozofske principe koji se nalaze u osnovi ovoga sporta, te je potpuni prenos njihovog značenja u naš jezik moguć samo kroz nešto opširnija tumačenja. S obzirom na to da je karate u kulturi iz koje potiče više od sporta, odnosno predstavlja jednu posebnu filosofiju, ne iznenađuje postojanje ovakvih pojmova. Ipak, važno je napomenuti da ovakva jezička pitanja ne predstavljaju nerešive probleme – ukoliko ne postoje leksička sredstva za prevod termina na srpski jezik, termin se može adaptirati preoblikovanjem, a posebnu pažnju u takvom slučaju potrebno je posvetiti definiciji koja bi po standardnoj leksikografskoj normi trebalo da bude data u formi ne dužoj od jedne rečenice.

Primećujemo da određeni termini koji su ustaljeni u jezičkoj praksi odstupaju od osnovnih načela Pravopisa u vezi sa transkripcijom reči. Takav je slučaj kod termina pod brojem (9) i (10) u katrateu, gde bi prema Pravopisu ovi termini trebalo da postoje u obliku *miči* i *kosa dači*, umesto *mići* i *kosa daći*⁹. S obzirom na to da su ovi termini odavno ustaljeni u upotrebi u stručnim krugovima, postavlja se pitanje da li je za ovakve izmene kasno.

Oblast terminologije borilačkih sportova na našim prostorima jednim svojim delom na izvestan način predstavlja poligon na kome se ukrštaju Zapadni (u ovom slučaju prvenstveno jezički) i Istočni (sportski, sociološki, kulturološki) uticaji, te bi osim sa lingvističkog aspekta ovaj korpus mogao biti veoma izazovan predmet brojnih multidisciplinarnih istraživanja.

5. Terminologija tekvonda¹⁰

(1) *taekwon-do* > tekvondo [A]

(2) *taekwondoist* > tekvondoist, tekvondoistkinja, tekvondoka [A]

⁹ Na pojavu ovako transkribovanih reči ukazuje se kod Milić i Kardoš (2016). Autorke navode da ovakvi jezički oblici ukazuju na mogući direktni uticaj japanskog jezika na srpski. Termini su preuzeti iz rečnika karatea koji daje Simić (2015).

¹⁰ „Tekvondo je korejska veština samoodbrane i borbe hitrim i spektakularnim pokretima i udarcima nogama” (Sportovi – Vizuelna enciklopedija, 2007, str. 314). Kao i karate u svetu je postao poznat polovinom dvadesetog veka (Čirković i Jovanović, 1992, str. 28). U Srbiji se javlja 985. godine, a na programu Olimpijskih igara našao se 2000. godine.

- (3) *dobok* > dobok [A] (sa značenjem 'odeća koju nose takmičari')
- (4) *poomsae* > forma, pom-se [D/A]
- (5) *kyorugi* > kjorugi (borba) [A/D]
- (6) *chong* > čong (plavi) [A]
- (7) *hong* > hong (crveni) [A]
- (8) *shi-jak* > 'Ši jak!' [A] (oznaka za početak runde)
- (9) *keu-man* > 'Kjuman!' [A] (oznaka za kraj runde)

U adaptaciji terminologije tekvonda koji potiče iz Koreje, uočavamo pojave koje su prisutne i u okvirima terminologije džuda i karatea. Preoblikovanje kao i naporedna upotreba preoblikovanih i prevedenih termina osnovne su odlike koje, između ostalog, karakterišu i ovaj sportski terminosistem u srpskom jeziku. Može se konstatovati da je engleski jezik odigrao ulogu posrednika prilikom formiranja terminologije tekvonda u Srbiji. Interesantno je izdvojiti primer (2) gde se u srpskom jeziku javljaju nazivi za takmičare u oblicima za muški i ženski rod.

6. Terminologija rvanja¹¹

- (1) *wrestling* > rvanje [D]
- (2) *Salut* – Poziv rvačima da se pozdrave.
- (3) *Start* – Poziv rvačima koji stoje u uglovima strunjače da dođu na sredinu kako bi bili pregledani. Potom se rukuju i vraćaju svaki u svoj odgovarajući ugao, te čekaju zvižduk sudije kojim ih poziva da započnu borbu.
- (4) *Contact* – Sudija traži da rvač postavi ruke na leđa protivnika koji se nalazi ispod njega u parteru. Rvači u stojećem položaju treba da zauzmu kontakt „prsa o prsa”.
- (5) *Open* – Rvač treba da promeni svoj položaj i prihvati otvorenu borbu.
- (6) *Dawai* – Sudija poziva rvače na aktivniju borbu.
- (7) *Attention* – Sudija upozorava pasivnog rvača pre nego što se dodeli javna opomena, da zauzme korektnu poziciju u parteru.
- (8) *Touoche* – Reč koja označava da je rvač pobeđen „tušem”. Tom prilikom sudija u sebi kaže „tuš”, udari rukom po strunjači i daje znak zviždaljkom da označi kraj meča. (od francuskog oblika *touché*)
- (9) *Defaite* – Protivnik je pobeđen. (od francuskog oblika *défaite*)

Ono što bismo mogli izdvojiti kao specifično u okviru terminologije rvanja jeste upotreba velikog broja semantički prozirnih termina s obzirom na to da su tehnike u ovome sportu mahom označene rečima iz opšteg leksičkog fonda, kao na primer, bočna bacanja, uvijanja i presavijanja, okretanja i prevrtanja i sl. što ukazuje da je terminologija u našem jeziku izgrađena korišćenjem leksičkog potencijala srpskog jezika. Ovde je važno istaći specifičnosti jezika sudijskog rečnika, koji je deo zvaničnog dokumenta pod nazivom *Međunarodna pravila rvanja*, a koja su sa engleskog jezika prevedena na srpski. Rečnik je sastavljen od termina na engleskom i francuskom jeziku uz navođenje detaljnog pojašnjenja značenja za svaki dati termin, što je ilustrovano prethodno navedenim primerima.

¹¹ Rvanje je jedan od najstarijih borilačkih sportova na bazi hvatanja. Još 708. g. n. e rvanje je bilo deo antičkih Olimpijskih igara (Ćirković i Jovanović, 1992, str. 21), a deo modernih postalo je 2004 (Šiljak, 2007, str. 151). U Srbiji je prvi rvački klub osnovan 1911. godine.

3.1 Diskusija

Data analiza pokazuje da su negativne posledice nedostatka specijalizovanih sportskih rečnika vidljive u praksi. Kao što smo prethodno istakli, u procesu adaptacije se pribegava obema mogućim alternativama, kako preoblikovanju tako i prevođenju. Naporedna upotreba termina je prisutna u situacijama kada su preoblikovani termini semantički neprozirni te kao takvi mogu biti nerazumljivi pojedincima van uskostručne oblasti. Iako jeste dominantan, engleski jezik nije jedini koji ima uticaj na sportsku terminologiju u srpskom jeziku. Izvesni uticaji dolaze iz japanskog i francuskog, te u nekim situacijama nije moguće sa sigurnošću tvrditi da li je terminologija u srpskom jeziku nastala usled direktnog uticaja ovih jezika ili posredno preko engleskog. Dalje možemo primetiti da razuđenost odabranog sportskog terminološkog korpusa pokazuje da rešavanje standardnojezičkih pitanja u ovoj oblasti jeste veoma kompleksan posao koji zahteva sistematičan pristup, te da u njemu usled različitog porekla termina, raznolikosti u ustaljenoj jezičkoj praksi i sl. osim primene opštih principa adaptacije i standardizacije postoji potreba za dodatnim razmatranjima specifičnosti terminološke standardizacije gotovo svake sportske discipline ponaosob.

Usled broja aktivnih učesnika u sportskim događajima, poput sportista, sportskih trenera, sportskih novinara, reportera, navijača na sportskim terenima i ljudi koji redovno prate sportska dešavanja, sportska terminologija je više nego bilo koja druga stručna oblast deo svakodnevnog jezika, pa je procesu standardizacije ovoga terminosistema potrebno pristupiti imajući u vidu takav vanlingvistički kontekst. Uobičajeno je da se proces terminološke standardizacije zasniva na principu izdvajanja jednog termina koji se preporučuje kao standardni termin, te drugih jezičkih oblika koji su njegove (nestandardne) alternative. Međutim, terminologija sportova sa Dalekog istoka nas posebno navodi na zaključak da je uprkos uvreženom nastojanju da se sinonimija prilikom standardizacije u okviru terminoloških sistema svede na što manju meru, postoje situacije kada je od izuzetne važnosti otvorenost za alternative. Insistiranje na terminima koji se koriste samo u stručnim krugovima onemogućilo bi razumevanje značenja za širu publiku, što pragmatički nije poželjno. Stoga, moramo zapaziti da iako je sinonimija nepoželjna osobina idealnog termina, veoma je prisutna u pojedinim sportovima, te bi, uzimajući u obzir opisani društveno-jezički kontekst, možda trebalo da bude više prihvaćena sa lingvističkog i standardnojezičkog stanovišta. Međutim, kako ipak svaki termin nije moguće prevesti, do odgovarajućeg rešenja ovih pitanja verujemo da se može doći kroz veću angažovanost lingvističke i stručne javnosti u smislu leksikografskog opisa terminološkog sistema u srpskom jeziku. Dobro osmišljena leksikografska rešenja u obliku definicija koje treba da ima svaki rečnik, a koja će biti dovoljno informativna za sportiste i one koji to nisu, te dodaci u rečnicima u formi kratkog opisa sportova i slično mogli bi pomoći u otklanjanju pomenutih poteškoća u razumevanju sportskih termina.

4. Novi pristupi u procesu utvrđivanja i širenja jezičke norme

Raznolikost i rasprostranjenost odabranog sportskog terminološkog korpusa bez sumnje pokazuje da rešavanje standardnojezičkih pitanja u ovoj oblasti jeste veoma kompleksan posao. Osim primene opštih principa adaptacije i standardizacije termina koji se odnose na sport kao jedinstven stručni domen, uočavamo da postoji potreba za dodatnim razmatranjima specifičnosti terminološke standardizacije gotovo svake sportske oblasti ponaosob. Izrada sportskih rečnika za različite sportske discipline, koji bi trebalo da budu osnova na kojoj će počivati širenje standardnojezičke norme¹² zahteva mnogo vremena i sredstava, te nije izvesno kada bismo mogli očekivati da se ovaj proces završi. Ipak, iako je jasno da terminološki rečnici jesu neophodni, sama izrada rečnika, nažalost, nije dovoljna da bi se standardni termini koristili u praksi i tako uspešno dugoročno rešilo pitanje upotrebe stručnih termina u sportskoj oblasti (Auger 1986 u Cabré, 1999, str. 49–50). Upravo iz tog razloga nameće se potreba za razmatranjem određenih novih pristupa standardnojezičkim pitanjima. Povezivanje specifičnih sportskih oblasti sa drugim aktuelnim društvenim temama u okviru nastave engleskog jezika na osnovnoškolskom, srednjoškolskom i visokoškolskom nivou obrazovanja može biti jedan od vrlo delotvornih načina rada na rešavanju ovoga pitanja. Takođe, ovde je važno primetiti da ono što neke od analiziranih sportova izdvaja jeste prisustvo neraskidive povezanosti sa istočnjačkom kulturom koja je upravo preko njih došla na Zapad i na naše prostore¹³, te upravo ova kulturološka dimenzija može poslužiti kao osnova za osmišljavanje različitih projektnih aktivnosti koje bi doprinele razvijanju svesti kod mladih ljudi o značaju poznavanja različitih kultura i važnosti standardnojezičke norme. Naime, bilo da je reč o sportu sa Dalekog istoka ili sportu koji potiče sa nekog drugog područja, za svaki bi trebalo definisati kulturološki kontekst, te u takvim okvirima kreirati nastavne sadržaje. Osim toga, važno je istaći i da ukoliko određeni termini nisu standardizovani, što neće biti redak slučaj, trebalo bi im pristupiti ukazujući učenicima na alternative u procesu adaptacije, sa posebnom pažnjom usmerenom na leksički potencijal i mehanizme tvorbe reči u srpskom jeziku. Ovakav pristup pospešio bi sticanje englesko-srpske kontaktnojezičke kompetencije, tj. „vrst[e] jezičkog znanja koje se odnosi na valjanu upotrebu elemenata iz jezika davaoca u jeziku primaocu, koji s njim redovno dolazi u dodir” (Prčić, 2011, str. 147), a što predstavlja jedan od izuzetno važnih zadataka savremenog jezičkog obrazovanja. U nastavku navodimo nekoliko predloga aktivnosti koje bi mogle da daju doprinos u procesu razvijanja standardnojezičke svesti i širenja jezičke norme:

¹² Opširno o procedurama jezičke standardizacije videti kod Radovanovića (2003).

¹³ Na Zapadu se interesovanje za borilačke sportove sa Dalekog istoka pojavilo posle Drugog svetskog rata zajedno sa pojavom Brusa Lija, kada je početkom sedamdesetih godina prošlog veka publika u bioskopima imala priliku da se susretne sa do tada neviđenim borilačkim umećem jednoga glumca. Kako je u ove sportove bila utkana i filozofija življenja naroda sa dalekog istoka, oni su za Zapadni svet predstavljali jednu veliku novinu. Ova pojava veoma je značajna tema naučnih istraživanja u domenu kulturoloških studija (Filipović 2011). Sa druge strane, lingvistički aspekti ove oblasti veoma su specifični upravo iz razloga što za razliku od većine drugih sportova koji vode poreklo sa engleskog govornog područja dati sportovi svoju terminologiju nisu prvobitno formirali na engleskom jeziku.

- Izrada savremenih kreativnih metodičkih materijala za nastavu engleskog jezika u kojima bi akcenat bio na upotrebi standardizovanih sportskih termina na engleskom i srpskom jeziku, a koji bi mogli da se koriste u okviru nastave engleskog jezika.
- Projektni zadaci u okviru nastave engleskog jezika usmereni na jezičke i kulturološke teme u vezi sa borilačkim sportovima.
- Organizovanje radionica za nastavnike engleskog jezika u kojim bi bile predstavljene mogućnosti i načini na koje projektne aktivnosti u vezi sa sportovima i terminološkom standardizacijom mogu na kreativan način da se uključe u nastavne aktivnosti.
- Izrada englesko-srpskih rečnika standardizovanih termina i njihovo uključivanje u nastavni proces obrazovnih sportskih institucija.
- Izrada (ilustrovanih) štampanih rečnika sa standardizovanom terminologijom i onlajn rečnika borilačkih sportova koji bi bili dostupni svim mladim ljudima koji treniraju borilačke sportove ili su za njih zainteresovani.
- Kreiranje interaktivnih onlajn sadržaja koji bi imali obrazovni karakter, a koji bi mogli da se koriste u okviru nastavnog procesa ili van njega.
- Uspostavljanje saradnje obrazovnih institucija sa školama borilačkih veština, te promocija standardne jezičke upotrebe u okviru tih grupa.
- Uključivanje specifične nastave engleskog jezika u programe sportskih kampova.
- Organizovanje takmičenja u poznavanju sportova i sportske terminologije na engleskom i srpskom jeziku za učenike osnovnih i srednjih škola, što bi podrazumevalo dobru saradnju između nastavnika jezika i fizičke kulture.

Verujemo da je kroz dobro osmišljen pristup ovom pitanju u okviru nastavnog procesa moguće značajno uticati, pre svega, na razvijanje svesti o postojanju jezičkih normi u domenu adaptacije stranih termina u srpskom jeziku, a potom i na njihovom širenju. Rad na standardizaciji kroz interesantne teme može biti višestruko koristan, jer se kroz ovakav integrisani pristup nastavnom sadržaju učenici bave ne samo jezičkim već i drugim pitanjima iz oblasti opšte kulture, što predstavlja dobar način za razvijanje multidisciplinarnih kompetencija.

5. Zaključak

Polje sportske terminologije kako u svetu tako i u našoj zemlji predstavlja veoma širok i složen leksikološki prostor na kome se odslikavaju brojni jezički i kulturološki fenomeni. Imajući u vidu postojanje veoma velikog broja različitih sportskih disciplina i činjenicu da je sport više nego bilo koja druga oblast deo svakodnevnog života velikog broja ljudi razmatranje standardoloških pitanja u ovoj oblasti predstavlja gotovo neiscrpnu temu. U ovome radu istraživali smo jedan deo terminologije borilačkih sportova u srpskom jeziku sa ciljem da razmotrimo alternative u procesu adaptacije

kojima se najčešće pribegava u situaciji kada nisu dostupni rečnici standardnih termina. Analiza je pokazala da su u okviru adaptacije izdvojenih termina prisutne obe alternative, kako preoblikovanje tako i prevođenje, te da se u izvesnom broju slučajeva javlja potreba za naprednom upotrebom preoblikovanih i prevedenih oblika. Specifičnosti koje smo uočili u okviru svake od analiziranih sportskih oblasti podstakle su nas na razmišljanje o eventualnom preispitivanju aktuelnih principa terminološke standardizacije i o novim pristupima širenju jezičke norme.

Značajna je vest da je u toku izrada novog rečnika sportskih termina u kome će se naći i borilački sportovi, ali je i jasno da je nužno već sada delovati i na drugim nivoima – pre svega na nivou obrazovanja i medija i usmeriti se na osmišljavanje nekih alternativnih oblika promovisanja jezičke norme.

Verujući da je oblast sporta jedna od sfera za koju značajan broj mladih pokazuje interesovanje, smatramo da bi kroz odgovarajuće materijale kreirane za nastavu engleskog jezika bilo moguće uticati na razvijanje svesti o važnosti poštovanja jezičke norme među mlađom populacijom. Naime, kroz raznovrsne interaktivne sadržaje, učenici bi mogli sticati znanja o sportovima, drugim kulturama, razvijati jezičke veštine, učiti novi sportski vokabular i uz to razvijati svest o važnosti upotrebe termina u skladu sa standardom. Uz podršku digitalnih tehnologija ovaj način promocije jezičke norme mogao bi predstavljati model po kome bi se radilo na podsticanju procesa standardizacije terminologije ne samo sporta već i brojnih drugih oblasti.

Literatura

- Auger, P. (1986). Francisation et terminologie : l'aménagement terminologique. In G. Rondeau & J. C. Sager (Eds.). *Terminology 84: terminologie et coopération internationale: la terminologie, outil indispensable au transfert des technologies. Colloque international de terminologie* (pp. 47–55). Québec: Girstern.
- Bajić, S. (2010). *Anglicizmi u srpskom jeziku*. Banja Luka/Beograd: Besjeda.
- Budinčić V. (2015). Engleski kao internacionalni jezik sporta u vremenu (anglo-) globalizacije. *Srpski jezik*, XX/1, 551–560.
- Budinčić, V. (2018). *Anglicizmi u sportskoj terminologiji*. Beograd: Alfa BK univerzitet.
- Budinčić, V. (2019)a. Između teorije i prakse u oblasti standardizacije naziva određenih sportskih disciplina u srpskom jeziku. U V. Lopičić i B. Mišić Ilić (Ur.), *Jezik, književnost, teorija: zbornik radova* (str. 345–358). Niš: Filološki fakultet.
- Budinčić, V. (2019)b. Eponimi kao vrsta pozajmljenica u srpskom sportskom diskursu. U M. Kovačević i J. Petković (Ur.), *Srpski jezik, književnost, umetnost XIII: zbornik radova* (str. 279–291). Kragujevac: FILUM.
- Budinčić, V. (2020). O nadimcima fudbalskih reprezentacija u srpskom jeziku u svetlu anglicizacije i jezičke norme. *Srpski jezik*, XXV/1, 647–659.
- Bugarški, R. (1996). *Lingvistika u primeni*. Beograd: Čigoja štampa.
- Cabré, M. T. (1999). *Terminology: Theory, methods, and applications*. Netherlands: John Benjamins.

- Fekete, E. (1996). Otpor prema tuđicama. U J. Plankoš (Ur.), *O leksičkim pozajmljenicama: zbornik radova* (str. 53–57). Subotica/Beograd: Institut za srpski jezik SANU.
- Filipović, A. (2011). Borilačke veštine kao model kulturnog dijaloga Zapada sa Istokom, *Antropološke sveske* 18, (n.s.) 7.
- Filipović, J. (2002). Uloga menadžmenta terminologije u kreiranju jezičke politike i u procesu jezičkog planiranja: kako uhvatiti priključak sa svetom?, *Primenjena lingvistika* 3, 73–79.
- Filipović, R. (1986). *Teorija jezika u kontaktu. Uvod u lingvistiku jezičkih dodira*. Zagreb: Školska knjiga.
- Gortan-Premk, D. (2004). *Polisemija i organizacija leksičkog sistema u srpskome jeziku*, (2. Izd.), Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Hlebec, B. (2009). *Opšta načela prevođenja*. Beograd: Beogradska knjiga.
- Milić, M. (2013). 'Stvaranje, standardizacija i kodifikacija sportske terminologije u srpskom jeziku', U: *Aktuelne teme engleskog jezika nauke i struke u Srbiji*, Beograd: CID Ekonomskog fakulteta u Beogradu. Dostupno na: http://www.academia.edu/5023686/Sila%C5%A1ki_N_and_%C4%90urovi%C4%87_T_Eds_2013_.Aktuelne_teme_engleskog_jezika_nauke_i_struke_u_Srbiji_Current_topics_in_English_for_specific_purposes_at_tertiary_level_in_Serbia_.Beograd_CID_Ekonomskog_fakulteta
- Milić, M. (2015). Creating English-based sports terms in Serbian: Theoretical and practical aspects, *Terminology*. No 21/1. 1–22. Amsterdam: Benjamins.
- Milić, M. (2016). Metaphor in sports terminology in English and Serbian. In: L. Pungă (Ed.). *Language in use: Metaphors in non-literary contexts* (pp. 59–72). Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing.
- Milić, M., i Kardoš, A. (2016). Adaptacija izvorno japanske terminologije borilačkih veština u engleskom i srpskom jeziku: Teorijski i praktični aspekti. U I. Živančević Sekeruš (Ur.), *Susret kultura IX: zbornik radova* (str. 219–228). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Milić, M., Panić Kavgić O. i Kardoš, A. (2017). Novi englesko-srpski rečnik sportskih termina: makrostrukturne i mikrostrukturne inovacije, U: S. Gudurić i B. Radić-Bojanić (Ur.), *Jezici i kulture u vremenu i prostoru VI: zbornik radova* (str. 245–256). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Mišić Ilić, B. (2011). Anglosrpski i Sergliš: Dva varijeteta srpskog jezika nastala pod uticajem engleskog. U V. Vasić (Ur.), *Jezik u upotrebi* (str. 71–93). Novi Sad/Beograd: Društvo za primenjenu lingvistiku Srbije, Filozofski fakultet univerziteta u Novom Sadu, Filološki fakultet univerziteta u Beogradu.
- Panić Kavgić, O. (2006). Leksička kreativnost u nadimcima svetskih tenisera, *Godišnjak Filozofskog fakulteta u Novom Sadu*, XLI /1, 269–299.
- Pešikan, M., Jerković, J., i Pižurica, M. (2010). *Pravopis srpskoga jezika* (izmenjeno i dopunjeno izdanje). Novi Sad/Beograd: Matica srpska / Zavod za udžbenike i nastavna sredstva.
- Prčić, T. (2011). *Engleski u srpskom* (2. izdanje). Novi Sad: Filozofski fakultet.
- Radić Bojanić, B. (2007). *Neko za chat?*. Novi Sad: Filozofski fakultet, Futura publikacije.
- Radovanović, M. (2003). *Sociolingvistika*. Novi Sad: IK Zorana Stojanovića.
- Silaški, N. (2012). *Srpski jezik u tranziciji: o anglicizmima u ekonomskom registru*. Beograd: Centar za izdavačku delatnost ekonomskog fakulteta.

- Šiljak, V. (2007). *Istorija sporta*. Beograd: Univerzitet braća Karić
- Šipka, D. (1998). *Osnovi leksikologije i srodnih disciplina*. Novi Sad: Matica Srpska.
- Vasić, V., Prčić, T., i Nejgebauer, G. (2018). *Du yu speak anglosrpski? Rečnik novijih anglicizama*, (3. elektronsko izd.) Novi Sad: Filozofski fakultet, Dostupno na: <http://digitalna.ff.uns.ac.rs/sadrzaj/2018/978-86-6065-451-1>.
- Vučković, M. i Mandarić, S. (2018). Analysis of Terms and Expressions in Figure skating, In S. Mandarić, L. Moskovljević, M. Marković & M. Ćosić (Eds.), *Proceedings book: Effects of Applying Physical Activity on Anthropological Status of Children, Adolescents and Adults* (pp. 353–360). Belgrade: University of Belgrade – Faculty of Sport and Physical Education.
- Wüster, E. (1981). L'étude scientifique générale de la terminologie, zone frontalière entre la linguistique, la logique, l'ontologie, l'informatique et les sciences des choses. Rondeau & Felber 1981. 55–114.

Izvori

- Ćirković, Z. i Jovanović, S. (1992). *Borenja Boks – Karate*. Beograd: Fakultet fizičke kulture Univerziteta u Beogradu.
- Dačić, D (2001). *Veliki ilustrovani rečnik borilačkih veština*. Novi Sad: Domla Publishing. *Sportska pravila*. Internacionalna tekvondo federacija. <https://itftkd.sport/rules/>
- Jorga, I. (1998). *Tradicionalni fudokan karate. Moj put*. Beograd/Berlin/Moskva: Fudokan Press International.
- Jovanović, S. (1992). *Karate1 teorijska polazišta*. Beograd: Fakultet fizičke kulture Univerziteta u Beogradu.
- Međunarodna pravila rvanja Rvačkog saveza Srbije* (2009). http://www.wrestling-serbia.org.rs/pravilnici/pravila_2009.pdf
- Međunarodna pravila rvanja*. Rvački savez Srbije. https://www.wrestling-serbia.org.rs/pravilnici/pravila_international.pdf
- Popović, D. (2004). *Borenja 1 (džudo i samoodbrana)*. Priština: Fakultet za fizičku kulturu univerziteta u Prištini
- Rečnik džudo kluba*. <http://www.novosadskijudoclub.com/judo/84-2/>
- Rečnik tekvondo kluba Lav Beograd*. http://www.tkdlav.com/recnik_1.html
- Simić, N. (2015). *Zlatna pravila japanskog karatea I, II, III*. Beograd: CICERO.
- Sportovi – Vizuelna enciklopedija 2007*. Beograd: Kreativni centar (QA International, Canada).
- Stanković, A. (2017). *Rečnik evropskog bojevog mačevanja. Uvod u srpsku terminologiju klasičnog bojevog mačevanja Evrope*. Beograd: Centar Fabula nostra.
- Statuti i pravilnici tekvondo asocijacije Srbije*. <https://tas.org.rs/statuti-i-pravilnici/>
- Stubbs, R. (2007). *The Sports Book*. DK.
- Takmičarska pravila*. Bokserski savez Srbije. <https://bokserskisavez.rs/wp-content/uploads/2018/09/AOB-Competition-Rules-01.02.2015.pdf>

- Takmičarska pravila*. Mačevalački savez Srbije (2015) [http://www.mss.org.rs/dokumenta/Tehni%C4%8Dka_pravila_\(t\)_dec.2015\)ENG.pdf](http://www.mss.org.rs/dokumenta/Tehni%C4%8Dka_pravila_(t)_dec.2015)ENG.pdf)
- Takmičarska pravila. Tradicionalni karate*. (1998). Beograd: Međunarodna tradicionalna karate federacija.
- Takmičarski pravilnik Džudo saveza Srbije*. (<https://fa5c8cd86f67c21aad0-cc0fbd3b2f0bab9d7813811ccf221397.ssl.cf5.rackcdn.com/documentation/4/7cua82bm1e5onj14rskixqt3gvfdw6p9.pdf>)
- Takmičarski pravilnik Karate saveza Srbije* (2020). <http://karateserbia.org/wordpress/wp-content/uploads/2020/03/2019-03-24-TAKMICARSKI-PRAVILNIK-KFS-ver-2020.pdf>
- Tehnička pravila*. Bokserski savez Srbije (2015). http://www.americanbc.org/imagenes/servidor/file/Reglamentos/AIBA-Technical-Rules-01_02_2015.pdf
- Tehnička pravila*. Mačevalački savez Srbije. [http://www.mss.org.rs/dokumenta/Tehnicka%20pravila%20\(t\)%20dec.2010_29.pdf](http://www.mss.org.rs/dokumenta/Tehnicka%20pravila%20(t)%20dec.2010_29.pdf)

Valentina Budinčić

ADAPTATION OF SPORTS TERMS FROM ENGLISH IN SERBIAN ON THE CORPUS OF MARTIAL ARTS

Summary

In this paper we analyzed the specifics of combat sports terminology that is used in Serbian, given that official dictionaries with standard terms are not currently available. We focused on Olympic combat sports (boxing, fencing, judo, karate, taekwondo and wrestling) and investigated alternatives in the process of terminology adaptation. Namely, during the adaptation of foreign terminology in the Serbian language, there are two possibilities: adaptation by transshaping versus adaptation using some of the translation procedures (literal translation, structural translation, partial structural translation, functional approximation and descriptive translation). The research was placed in the context of anglicization, theory of terminology standardization and translation. The corpus consisted of sports encyclopedias, dictionaries and databases on the Internet. The analysis showed that in the process of adaptation of chosen terms, both alternatives – transshaping and translation – are present, and that in a number of cases there is a need for parallel use of transshaped and translated terms. The specifics that are revealed within each of the sports we analyzed prompted us to think about a possible re-examination of current approaches to terminological standardization. Believing that the field of sports is one of the domains in which most young people show interest, we believe that through appropriate materials created for teaching English, it would be possible to raise the awareness of the importance of language norm among the younger population. The results obtained in the selected corpus can indicate current trends in the process of adaptation of sports terminology in the Serbian language as a whole.

vvalentinab@yahoo.com